

Bilbao, železno srce

Najbolj obljuden in najbolj gosti naseljen del Španije je v deželi Baskov. Tu sta dve pokrajini: Guipuzcoa z glavnim mestom San Sebastianom in Vizcaya, ki je večja, z glavnim mestom Bilbaom.

San Sebastian je otelet in ni bil razrušen ko prijazni in miroljubni, obmejni Irun. San Sebastian se je brez boja predal belim. Zdaj je vojna vira krenila proti zahodu. Za kakih 100 kilometrov, a prav blizu morja ko Irun, Funterria in San Sebastian pa je vizcaysko glavno mesto: Bilbao, ki zdaj zanj grmijo topovi.

Glede na Bilbao ni toliko važno, da bi bile uničene lepe pokrajine, krasne razgledne točke in čudovita sprehajališča. Vse to je bilo v nevarnosti v bitkah za San Sebastian. A Bilbao je srčna žila, je žarišče narodnega hotenja, je duša pokrajine. Bilbao je središče pridobivanja železa, ondi so železni rudniki za vso Španijo.

A še zdavnaj prej, preden so železne rude spreminile mesto Ibaizabal — tako mu pravijo Baski in to pomeni »široka reka« — v središče Baskov, je bilo to mesto zares »železno mesto« — glede na njegovo lastnost in usodo. Bilbao je imelo železno srce. O njem je bilo znano, da ga ni moči zavzeti, da ga sovražnik ne more dobiti v roke; Bilbao je železna trdnjava Baskov.

Tako je že 700 let. In častni pridevek »Invicta« — nepremagljivi — ne izhaja šele iz prejšnjega stoletja, ko je Bilbao kljuboval trem obleganjem zapovrstjo. Ze tedaj, ko se je Španija združila pod vladno Ferdinanda in Izabele, je bilo mesto Bilbao po svetu znano, da ga ni moči zavzeti.

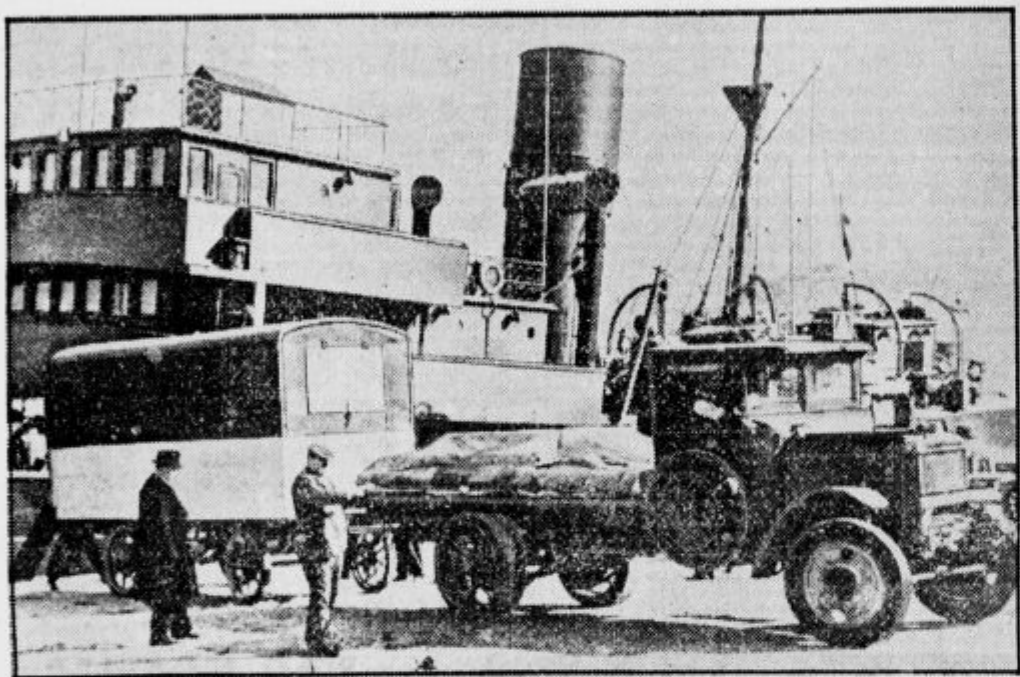
Ko so nekako pred 30 leti dozdali »novo mesto« na levem bregu reke Nervion, ondi, kjer se začnejo rudniški okraj, se je dvignil v osrčju mesta železni spomenik onega vladarja Baskov, ki je leta 1300 ustanovil mesto, ko še ni nihče

vedel, da bo nekoč železna ruda simbol mesta in tudi njegova usoda. Iz železa so naredili soho Diega Lopeza de Baro, ki je bil neodvisni in — ko njegovo mesto — nepremagljivi gospodar Baskov!

In tedaj so bili in so še zdaj prebivalci tega mesta hrabri in zvesti svoji zemlji. Skozi vsa stoletja je živela njih ljubezen do rodnega mesta. To ljudstvo je delavno, skromno in ima neomadeževan značaj. Občudovanja vredna je živost teh ljudi; zlasti se je izkazala njih jeklena volja, ko so začeli jemati železno rudo iz osrčja zemlje na levem bregu Nerviona. Krog leta 1900 je imelo mesto komaj tretjino današnjega prebivalstva. Tedaj ni bilo na obrežju rudarjev še nobenega mesta. Dan-današnji pa je ta del, novo mesto, večje ko vse »staro mesto«.

Nekako v sredi med mestom in za 12 kilometrov oddaljenem izlivu reke, v El Desierto, so v nekaj letih nastali orjaški plavži. Do leta 1920 so pridobili 150 milijonov ton železa. Še 60 milijonov ton ga je v zemlji. In čeprav ni reka Nervion nikjer bolj globoka ko tri metre; čeprav nima ob času oseke skoraj nič vode, so prihajali iz oceana vanjo parniki in vse pristanišče in vsa struga reke se je lesketala v električnih lučih. Zdaj je to pristanišče edina zveza z zunanjim svetom, ki bo mogoče kaj pomagalo, če bo napadeno z morske strani.

Vse v Bilbao je trdo, železno, uporno. Vendar je tudi dosti mehke in miline: krog in krog mesta so gozdni hribi; nad dolino reke Nervion je romarska cerkev Begona, odkoder je bajen razgled po dolini. Dalje so izredno ljubka kopališča ob izlivu, kakor Portugalete, Las Arenas, Santurce in Algorta z Neguriem, ki je najslavnejši prostor Španije za igro golf. Blizu rudniških okrajev, tik trdega dela so nastala ta kopališča, liki oazam v puščavi. Kaj je neki zda z njimi, ko se krešejo iskre srditih bojov ko kremen ob kremen za »železno srce«, za Bilbao?

Špansko zlato prihaja v Francijo. Bela španska vlada trdi, da izvažata madridska rdeča vlada zlato zaklad bank v inozemstvo. To mnenje potrjuje ta slika španskega parnika »Tra Montana«, ki je priplul iz Cartagene v Marseille in pripeljal 250 zabojev zlata v vrednosti 400 milijonov frankov, ki so jih naložili v marsejsko podružnico »Francoske državne banke«.

300 let vojne zgodovine in njene številke

Evropske države, ki so se poslednjih 300 let največ vojskovale, so bile: prvič Francija, drugič Avstrija, tretjič Anglija, nato sledijo: Rusija, Prusija, Španija, Turčija, Holandska in Švedska. Največ so se bojevale druga z drugo te države: Francija, Avstrija, Anglija, Španija, Portugalska in Pruska. Med Avstrijo in Francijo je bilo v 76 letih 14 vojn; med Anglijo in Francijo 10 v 73 letih; med Španijo in Francijo 10 v 72 letih; med Francijo in Portugalsko 6 v 44 letih in med Prusijo in Francijo 14 v 80 letih. Konec 18. stoletja je bila Francija za malo časa v vojnem stanju tudi z Združenimi ameriškimimi državami.

Pravijo, da je bila 30 letna vojna najdaljša vojna novega veka; vendar je bila nekdanja republika Benetke skozi 55 let neprestano v vojni s Turčijo, to je od 1644 do 1699.

Najkrajše vojne so bile v preteklem stoletju: 16 vojn je trajalo samo eno leto; vojni pohod (med Avstrijo in Piemontom) leta 1849 se je končal že čez 12 dni z zmago Avstrijcev. Turško-grška vojna je leta 1897 trajala 36 dni.

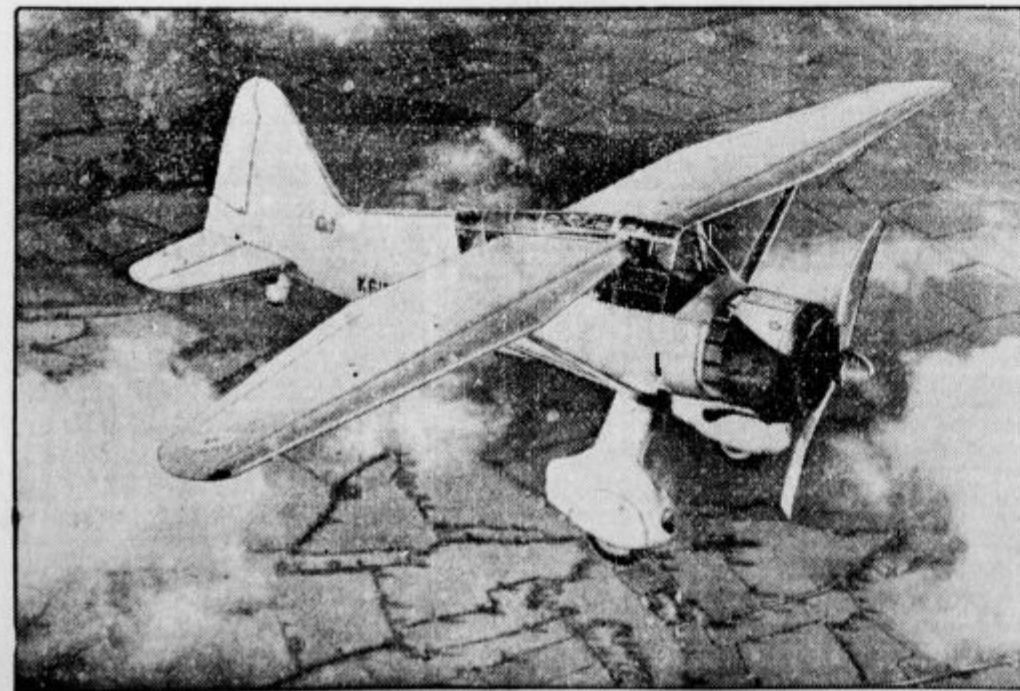
Najdaljša obleganja poslednjih 300 let so bila: ko so Španci oblegali Gibraltar (1167 dni) od 9. avgusta 1779 do 21. oktobra 1782 in obleganje Cadiza (903 dni) od februarja 1810 do avgusta 1812.

Znano je, da prejšnje armade, če jih primerjamo s sedanjimi, niso bile tako številne. Prve orjaške armade so nastopile v rusko-japonski voj-

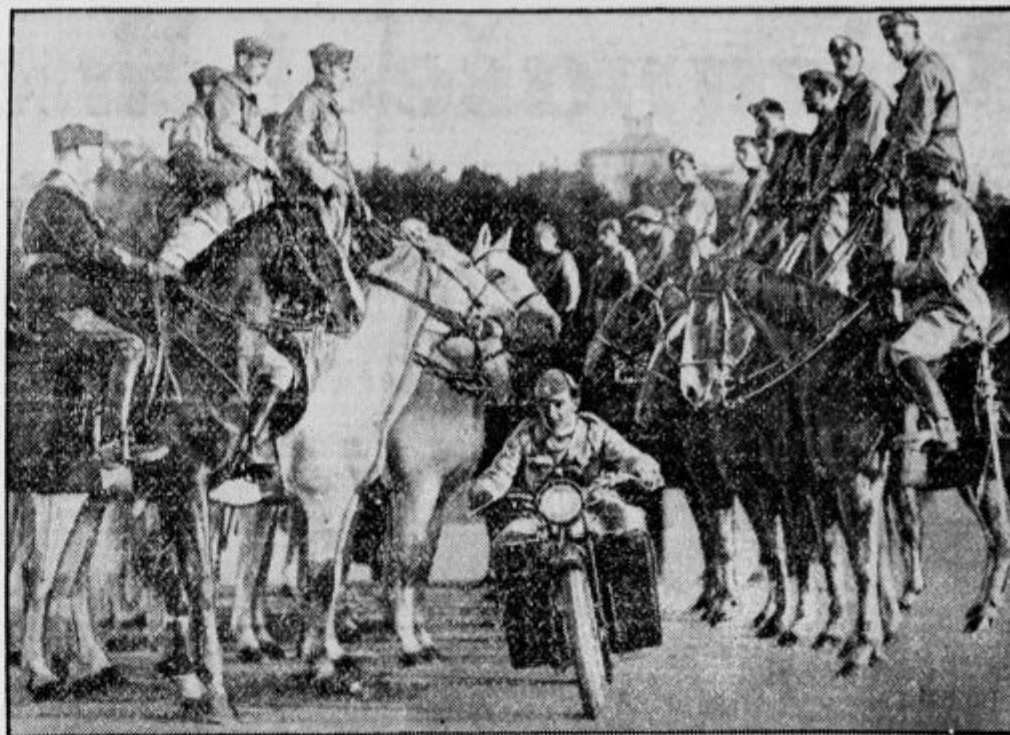
ni (1902) v bitki pri Mukdenu, kjer je bilo 624.000 vojščakov. Število vojakov pa ni istega pomena z zmago. Napoleon I. in princ Evgen Savojski sta skoraj vedno dosegala svoje zmage proti številno močnejšemu sovražniku.

Iz Stalinove preteklosti

Ruski fašist šanghajskega oddelka, Korganof, je v Harbinu predaval o Stalinu. Korganof je bil svoj čas član ruskih social-revolucionarjev in so ga tedaj izgnali v Turuhansk, kjer se je bil sešel s Stalinom, ki je bil tudi tjakaj izgnan. Po vsem tem pa Stalin ne izhaja iz čiste georgijske družine, marveč je potomec osetskoga rodu, ki je bil nekoč last knezov Mačabeli. Stalinova rojstna vas se imenuje prav za prav Didi-Lolo in je v okraju Gori, ki je del gubernije Tiflis. Današnji Stalin je sin čevljarja in njegovo pravo ime je Jožef Dsugajef. Nato je Korganof pripovedoval o uspešnih napadih na banke; te napade je vodil Stalin. Najprej je bila žrtev finančna uprava v mestu Dušet (pri Tiflisu); tu je radi izdajstva nekih Gedevanofa in Zugorelija ugrabil Stalin 315.000 rubljev. Nato je oropal tifiško kreditno banko in pograbil 50.000 rubljev. — Po teh uspešnih ropih je Stalin sestavil vlomilsko tolpo samih bančnih roparjev, ki je bila znana z imenom »Eksee«. V njej sta imela važno vlogo Petrosjanc in Sermozanof. Ta tolpa je napadla carsko rusko državno banko v Tiflisu, kar se je razvedelo po vsem svetu. Na dučate ljudi je tedaj izgubilo življenje in Stalin je mogel dati svoji stranki 300.000 rubljev.

Novo angleško letalo za poizvedbe in odkritja ozemelj. Ima posebno obliko; sprednji del je steklen, na kolesih so žarometi in hitrost je pravilčno bliskovita.

Poslušni konji. Motorni vozač italijanskega oddelka vojaških čet na motornih vozilih vozi skozi špalir konj.

Teško darilo: stoletnica pariškega obelisk

Skoraj bo minulo 100 let, odkar stoji na pariškem Place de la Concorde s hieroglifi posuti obelisk iz rožastega granita. Sto let — to je za ta obelisk le toliko, ko za nas en sam dan, ker je priložilo že 3500 let star. Kako je prišel ta obelisk, ki je več tisoč let skupno s svojim tovaršem v svečanem molku stražil vhod Amonovega templja v Luksorju, v zmedo in gnečo pariškega trga?

Leta 1832 je tedanji egiptovski vladar Mehmed Ali podaril ta obelisk tedanjemu francoskemu vladarju Ludoviku Filipu. Egipt je bil tedaj še v oblasti Turkov, vsaj po imenu. Navidezno je bil tudi Mehmed Ali turška vazal, a jako nevaren vazal, ki ni le neomejeno vladal v Egiptu in je po evropskem vzorcu uredil vojaštvo in upravo, ustanavljal sole in tvornice, gradil ceste, prekope in jezove; ki je v deželo uvedel parne stroje in poklical evropske inženjerje, ki je sploh jako razburljivo moderno vladal, marveč je tudi vedno grozil, da bo s svojo neizčrpnostjo delavnostjo nekoč pogoltnil vso od starosti onemoglo turško državo. Dvakrat bi se mu bilo to skoraj posrečilo in če bi mu bilo uspelo, bi bila dobila Evropa drugačno lice. Toda v Evropi je vladala tedaj »Sveta alijanca« in tej ni bil ta albanski stremuh všeč. Tudi Angliji ni prav nič prijala kaka močna roka v egiptovskoturski vladi. Mehmed Ali je imel v vsej Evropi le enega prijatelja in to je bila Francija. Castnik, ki so učili njegovo armado; učitelji, ki so poučevali v njegovih šolah, inženjerji, ki so gradili njegove ceste: vsi sami Francozi!

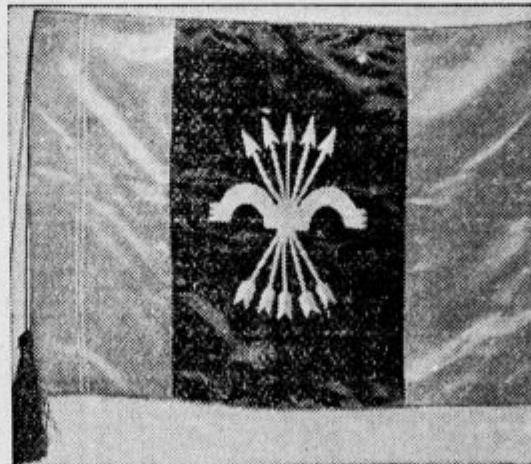
Tudi v Franciji je od leta 1830 sedel na prestolu stremuh, ki mu je bila vsa Evropa sovražna. Mehmed Ali si je na vso moč prizadeval, da bi si ohranil prijateljstvo Ludovika Filipa. Hotel mu je podariti kako izredno darilo, ki bi z njim mogel čim bolj izraziti svoje prijateljstvo in spoštovanje. Egiptovski podkralj je navzlic svoji albanski domovini mislil po orientalskem načinu. In zazdelo se mu je, da bi bil eden teh dveh starih obeliskov izpred templja v Luksorju primerno darilo za francoskega kralja. Obelisk je bil 25 m visok in 230.000 kg težak, torej res darilo, ki ga moreš pokazati. Tedaj umetnine se niso imele svoje zaščite. Mehmedu Aliju je bilo malo mar, da pojde davno, častitljivo znamenje Egipta v Evropo; saj

je imel še dosti takih ondi in ti »trapisti Franki« so bili vprav na take starine vsi nori.

Mehmed Ali je pravilno sklepal. Francija je bila vsa vzneta radi obeliska in je poslala vojno ladjo ponj. A to je bilo laže rečeno ko storjeno. Orjak take velikosti in take teže je imel že svoje posebne zahteve in muhe. Francoski mornariški inženjer Lebas je bil tolikanj spretan, da je znal velikana s pomočjo orjaškega, nalašč v ta namen narejenega žerjave in več škripcov podreti na tla. A tempelj je bil 372 m oddaljen od Nila, kjer je čakala ladja, ki je tudi le s skrajno težavo priplula tako daleč po Nilu. Podreti so morali več hiš in izkopati pot, po kateri so morali felahi vleči obelisk. Mesec dni je trajalo, preden je obelisk na ta način prestal to 372 m dolgo pot, pa so vsak dan delali po 15 ur. Ladjo so morali hoče nočeš prerezati kar na dvoje, da so mogli spraviti obelisk najo, in so jo nato spet spojili v celoto. Šele potem, ko je bil Nil poln vode, je mogla ladja odpluti, kar tudi ni bilo kapitanu vprav prijetno, ko je bil tak tovor na njej. Po tisoč težavah je dospela ladja v Aleksandrijo in neki vlačilec jo je nato vlekli do Francije. Vse je srečno poteklo in dne 8. julija 1834 je obelisk došel na francoska tla.

A šele zdaj so se začele prave težkote in ovire. Vsa pot do Francije je bila ko nič spričo naloge, da dobijo pravno mesto za obelisk. Po časopisu in v poslanski zbornici se je razvnela srdita bitka. Tako sta minili dve leti. Slednjič, 25. oktobra 1836, so postavili obelisk tja, kjer stoji še dandanes, na podstavku iz bretonskega granita. Ko so ga postavljali, je bilo 200.000 gledalcev. Spet je bil inženjer Lebas, ki je vodil postavitev, ki je bila seveda še težja ko odstranitev v Egiptu. Da bi vsem črnogledom preprečil vsakršne dvome v svoj načrt, se je Lebas postavil prav pod obelisk. Navzlic temu pa bi bil skoraj ubit in z njim še mnogo drugih ljudi. Le prisebnosti nekega delavca, ki je v pravem hipu polil vrv z vodo, se je posrečilo preprečiti, da se ni vrv vnela in da ni obelisk zgrmel na ljudi in jih zmečkal.

Tako torej stoji obelisk iz Luksorja na Place de la Concorde in je v teh sto letih videl brez dvoma več ljudi in vozil krog sebe ko v tri in pol tisoč letih prej. Vendar stoji prav tako molčeče in brezbržno tu, saj je veliko prestar, da bi se mogel še čemu čuditi.

Zastava španskih falangistov. S tem znakom, z grbom nove Španije vodijo bele čete osvobojeenje Španije. Pet puščic pomeni pet starih kraljestev. Dvojni jarem je znak združenja Španije pod vladno Ferdinanda in Izabele.

Špartanske

Neki tujec je prišel v Šparto ter vprašal domačina, kako v Šparti kaznujejo nezveste može. »Mestu bi moral podariti bika, ki bi pasoč se na pogorju pil vodo iz naupliškega zaliva.«

Tujec pa je zmajal z glavo: »Najti tako velikega bika!«

»Lazje kot pa v Šparti nezvestega moža!« ga je zavrnil domačin.

Špartanci so se izražali zelo kratko, klepetavost pa sovražili.

Prebivalci nekega otoka v Egejskem morju so bili lačni, zato so v Šparto poslali nekoga po pomoč. Šel pa je tam razkladal na dolgo in široko, ko pa je končal, so ga Špartanci — ne da bi mu kaj dali — zapodili domov s pripombo: »Začetek smo pozabili, konca pa nismo razumeli.«

Otočani so drugemu slu položili na srce, naj pove kratko in jasno. Ta pa je vzel s seboj prazne vreče za moko. Na ljudskem zborovanju v Šparti je pokazal eno vrečo, rekoč:

»Prazna. Napolnite!«

Špartanci so seveda nabasali prazne vreče. Predsednik pa je dodal:

»Odveč beseda, videli smo, odveč zahteva, napolnili smo. Prihodnjic ne klepetaj!«

»Vino je pač edino, kar človeka pomlaja, a skrb, kako ga boš plačal, te spet postaral.«

Odvetnik: »Drugi teden moram zagovarjati nekega divjega lovca.«

Sosed: »Aha! Zato tako lepo diši iz vaše kuhinje!«

»Kaj pa počenja stari Mihač?«

»Ze več let sedi v ječi.«

»In njegov sin?«

»Ga pa od časa do časa obišče za nekaj mesecev.«

Če hočete vedeti

Število milijon je dosegla telefonska napeljava v Londonu in vprav rotovž je dobil to številko. — Pri tem so oznanili, da je na svetu 34 milijonov telefonskih naročnikov.

V Angliji se potegujejo za to, da bi prejemale državno pokojnino neporočene ženske, ki sicer nimajo nobenega zasluga in nobene pokojnine. Organiziranih je že 40.000 neporočenih žensk in pravijo, da se bo 150 poslancev zavzelo za to zadevo. Od 55. leta dalje naj bi ženske prejemale to pokojnino. Lady Fischer-Smith, ki vodi to vprašanje prvi, da je v Angliji približno 100.000 neporočenih žensk teh let, ki bi morale dobivati tako pokojnino in bi bilo zanje potrebnih 960 milijonov dinarjev na leto, torej bi prejemale po 800 dinarjev pokojnine na mesec.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka pletiva vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Gospodinja
Inteligentna - se sprejme. Nadomestovala bi tudi mater 3 letnemu otroku. — Ponudbe s sliko in navodbo starosti je poslati: Dordevič, knjižara — Požarevac. (b)

Sodarski pomočniki!

Rabin nekoliko sodarskih pomočnikov za izdelavo velikih sodov in kadi (Lagerfässer) od 200 hl vsebine. Imenovani, kateri se popolnoma razumejo v to delo, naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevkom plače na Fran Jakovac, veletrgovina z vinom — Jastrebarsko. (b)

Natakarica

se takoj sprejme. Gostilna Pačnik, Laško. (b)

Mlado pošteno dekle

sprejem takoj za prodajo sadja v veži. Miklošičeva cesta 14. (b)

Kuharica

srednjih let se sprejme v župnišče ljubljani, okolice. Prednost imajo one, ki so že bile v enaki službi v ljubljanski škofiji, pa so vsled smrti gospodarja brez službe. Predstaviti se je osebno. Kje, pove upr. »Slov.« št. 15636. b

Pouk

Petošolec
išče inštrukcije za 1., 2. in 3. gimnazijo. — Naslov pove uprava št. 15672. u

Parketne deščice, trstje za strop, asfaltno strešno lepenco, bitumenjuto za izolacijo, bitumen, lesni cement, karbolinej, strešni lak

in razna izolacijska sredstva proti vlagi dobite na ceneje pri tvrdki
JOS. PUM, Ljubljana Gradaška ulica 22
Telefon št. 25 13

prof. dr. Ivana Arnejca

častiti duhovščini, vsem govornikom, ki so se poslovali od njega tako priručno v imenu proforskega zbora klasične gimnazije, Proforskega društva ter Kluba koroških Slovencev, in vsem, ki so ga spremlili k poslednjemu počitku in obsipali s prekrasnim cvetjem — se najtopleje zahvaljujem.

Prav priručna hvala pa njegovim ljubljanim dijakom, ki so ga v tolikem številu spremlili in mu zapeli v slovo.

Rodbina Arnejca.

Damske plašče

dekliške in otroške v vseh velikostih, kakor tudi vso ostalo damsko in otroško konfekcijo ceneje vrste dobite v največji izbiri pri

F. I. Goričar :: Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 29.

Lastna delavnica za konfekcijo. Sprejemamo tudi po naročilu.

Bančne, kreditne in denarne poste

kupoprodajo vrednostnih papirjev izposlujem najkulantneje takoj v gotovini.

AL. PLANINŠEK, Ljubljana — Beethovnova ul. 14/I. — Telefon 35-10

Posrestva

Večja renovirana vila v Kamniku

z 2 velikima in 1 manjšim stanovanjem, 12 sob, postranski prostori, kopalnica, veranda, vodovod v vsakem nadstropju, elektrika, vrt s hišico ob potoku, 1957 m², primerno za penzijo, napredaj. Cena 200.000 Din (prevzeti se more hipoteko 85.000 D). — Vprašati pri tv. »Posrestva«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4/II. (p)

Petstanovanjsko hišo

novi, v Ljubljani, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15656. (p)

Vogalno parcelo

ob novi Linhartovi cesti prodam. — Naslov v upr. »Slov.« št. 15655. (p)

SOBE

Krščanski gospod

dobi v bližini bežigradskih šol lepo, mirno in zračno sobo. Kopalnica na razpolago. Vhod prost. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15670. (s)

Dijaki

Srednješolec

krščansko vzgojen, dobi v neposredni bližini bežigradske gimnazije lepo, mirno in zračno stanovanje. Na željo pa tudi dobro meščansko hrano. Kopalnica na razpolago. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15669. (D)

Prodano

Hubertuse

nepremičljive 250 Din, in vsa oblačila po neverjetno nizkih cenah si nabavite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (1)

Polenovka

namočena in suha, sardela, skombre v soli, slaniki, olivno, bučno olje, ovčji sir. Partija sveža, prvovrstna. — Kovačič, Miklošičeva c. 32. (1)

Ia. suhe slive

debele, 50 kg 230 Din, zabolj 10 kg 65 Din. Ia. orehi v lupini 50 kg 246 Din. Jelderca bela 5 kg 55 Din franko voznina razposilja G. Drechsler - Tuzla (Bosna). (1)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudim v veliki izbiri najugodnejše in najceneje tvrdka Kar. Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg. (1)

Šivalni stroj

pogrešljiv, nemški fabrikat, z okroglim čolnikom kateri tudi šitka, se poceni proda. — Nova trgovina, Tyrševa c. 36. (1)

Mesarjem in trgovcem

nudim po najnižji ceni žive in zaklane, očiščene gojene piščance, kokoši, purane, masne in debele goske in race. — Iščem marljivo zastopnika. Penzes, Martinec. (1)

MODNO VOLNENO BLAGO

za damske obleke in plašče

SVILA IN VSE DRUGO BLAGO

Velika izbira, nizke cene!

R. MIKLAUC

»pri škofu«
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica
Medarska ulica
Pred škofijo

A. & E. SKABERNÉ LJUBLJANA

Tinček in Tonček v Atlantidi

188.

Na robu prepada.

Ko so tako hodili nekaj minut, so zdajci prestrašeno obstali. Trdih tal pod njimi je bilo konec. Stali so na robu globokega prepada.

»Kaj pa zdaj?« je zatarnal Tonček. »Naprej ne moremo, nazaj ne smemo — v takšnih škripih še nismo bili!«

»Kaj da ne!« ga je zavrnil Tinček. »Že dokaj večje nepravilike smo hrabro prestali, pa bomo tudi te. Kar pogum!«

Medtem, ko sta Tinček in Tonček ugibala, kaj bi storila, pa je gorila molče zgrabila z eno šapo Mukija, z drugo pa oba dečka in v mogočnem zaletu skočila čez prepad.

»Vsaj vprašala naj bi naju bila poprej,« je v smrtnem strahu zastokal Tonček, »če tvegava to vratolomno vožnjo po zraku!«

Več ni imel časa reči. Saj je ta vratolomni skok trajal samo nekaj sekund...

Alja Rahmanova:

86

Tovarna novega človeka

Roman

»Senja, kaj pa vi moški veste o otroku! Ničesar ne veš o tem, jaz pa živim že toliko mesecev z njim. Pusti mi ga, mojega otroka, saj more on opravičiti to, kar se je takrat zgodilo! Pusti mi veselje materinstva! Pusti mi veselje, da ljubim svojega otroka, da okušam njegovo nežnost, da poslušam njegovo čehlanje...«

V njenih očeh so blestele solze, njen glas je zvenel tako mehkotno in ponižno; dolgo ga je gledala tako ganljivo s svojimi velikimi, rjavimi očmi, da mu je bilo žal zanj. Godrnjal je nekaj sam pri sebi, nato je poskušal še enkrat vplivati nanjo, a tokrat ne s strogostjo, temveč z nežnostjo. Dejal je:

»Tanja, sprevideti moraš vendar... ti imaš čisto druge naloge! Poklicana si za to, da nam pomagaš pri gradnji socialistične družbe, pa se hočeš ukvarjati z umazanimi pleniciami, nositi hočeš ponoči otroka po sobi, če zaradi joka ne bo mogel nihče spati! Pojdi rajši v javnost, udeležuj se ženskega dela! Saj moraš nadaljevati delo v moji pisarni. Ali ne veš, da sem brez tebe kakor brez roke!«

»Oh, Senja,« je rekla Tanja, »tudi jaz sem prej mislila, da je najlepše, če sodelujem pri gradnji naše republike. Toda sedaj, posebno odkar sem pričela čutiti njegove gibe, ne morem misliti na nič drugega kot na otroka. Živeti hočem za najino dete — nič drugega!«

»Tanja, govoriš kakor malomeščanka! Žena odgovornega komunista vendar ne sme tako misliti!«

»Toda Senja, ali žena odgovornega komunista nima pravice biti tudi mati in ženska?«

Nastal je dolg odmor, nato je dejal tovariš Vladimir, ki je postal sedaj čisto resen in svečan:

»Tanja, sicer ti o tem še nisem govoril, toda naša socialno-znanstvena delovna zajednica je napravila načrt, čigar izdelavo so poverili meni. Zgraditi hočemo resnično, pravo komunistično mesto. Tam bodo sprejeti samo pravi, resnični, stoočstni proletarci kot delavci pri novi veliki tovarni strojev. Postavili bodo obsežna poslopja. Vsak stanovalec dobi sobico, opremljeno z najvažnejšim: postelja, miza, stol — drugega nič, kajti vse drugo je odveč, je buržujska, malomeščanska ničevost. Družine, kakršne so v kapitalističnih državah — in žal še tudi pri nas — bodo popolnoma izginile. Otroke, ki se bodo rodili, bodo takoj oddajali v djetdome. Noben otrok ne bo vedel, kdo je njegova mati ali njegov oče — uvrstili jih bodo po določenih številkah. Starši bodo sicer obiskovali otroke, toda odpravili bomo naziv oče in mati. Otroci jih morajo nagovarjati kot vse druge odrasle. Saj imajo vsi skupaj istega očeta, isto mater: komunistični proletarijat, boljševiško državo. Žene bodo imele v tem mestu natančno iste funkcije kakor možje, vsa tako zvana ženska dela bomo odpravili, to se pravi, opravljali jih bomo vsi. Uredili bomo velikanske kuhinje, pralnice in kopalnice. Družino je treba popolnoma uničiti, zakažal ona je nositeljica vseh malomeščanskih in individualističnih tradicij...«

»Strašno!« je ušlo Tanji. »Kaj boste napravili iz žene? Najprej si jo vzamete kakor žival, nato ji strgate otroka in ga vtaknete v djetdom! Ali si sploh še videl kakšen

pošten djetdom? Ne? Sama sem bila v mnogih takšnih hišah in vem, kako je tam! Mi ne verjameš? Potem kar sam beri v vaših časnikih! Ti sami pišejo, da otroci tam propadajo od nesnage, lakote in zanemarjenosti! Poglej tu, to sem si shranila, beri!«

Tanja je vzela iz svoje ročne torbice izrezek iz časnika in ga ponudila svojemu možu. Bral je:

»... vso zimo so otroci brez obutve. Življenjski pogoji so docela nehigijski. Na vsaki postelji leže po trije. Svoje potrebe opravljajo kar v sobi. Nepopisna nesnaga in smrad napolnjujeta hišo, celo zrak okrog hiše je neznošen, ker leže tam debele plasti različne nesnage in kuhinjskih odpadkov. Otroci se nikoli ne kopljejo. V pol leta je bilo 3069 obolenj (pri 352 osebah). Največ jih oboli za kožnimi boleznimi. Približno 12 odstotkov otrok je tuberkuloznih, pa spijo in hodijo z zdravimi. V dečjem domu ne slišite veselega otroškega glasu, ne vidite rdečice na mladostnih licih. Okrog in okrog je vse žalostno in pobito...«

»Ta izrezek je iz »Komsomolskaje Pravde! Pomisli samo, kakšna razlika bo, če otrok ostane pri meni! Ponoči ne bom spala, da bom pazila na to, da ne bo ležal v mokrem, sama bom prala plenice, da bo vedno čist, sama ne bom jedla, da bo sit on — kajti mati sem! Zares, skoraj bi včasih verjela, da ste vsi znoreli. Šele dokazovati ti moram to, kar je vsakemu otroku popolnoma razumljivo. Samo zaradi tega, ker žal vse matere niso imele ali nimajo časa, da bi se brigale za svoje otroke, le zaradi tega hočete na vsem materam odvzeti otroke? Ali si že sploh kdaj pomislil na to, kaj storite ženi, če jo oropate pravice in dolžnosti, ki jih ima do svojih otrok? Žena, ki ji vse to odvzamejo, sploh ni več žena, niti človek, to je... je...«

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.— ali mesečno Din 11.— ali mesečno Din 13.—
Jugoslovanska knjižarna
Kosmos.